

A Pályaszerkezeti szakbizottság közleménye

Az ÚT 2-1.202 Aszfaltburkolatú útpályaszerkezetek méretezése és megerősítése útügyi műszaki előírás 2.1.9. pontjának értelmezése tárgyában (talaj teherbírasi modulusa) az UVATERV megkereste a MAÚT-ot. Mivel a kérdés másokban is felmerülhet, az alábbiakban közöljük a szakbizottság véleményét:

A talaj teherbírasi modulusának tájékoztató értékeit az ÚT 2-2.102 előírás 2. táblázatából kell venni. Az A, a B és a C terhelési osztályokban elfogadható a táblázatból vett érték, a D, az E és a K osztályokban laboratóriumi vizsgálatokat kell végezni az 5.1.5. pont szerint. A talajcsoportba való sorolás (2. táblázat), vagy a talajfajta a méretezést megelőző geotechnikai feltárás és laboratóriumi vizsgálat alapján határozható meg. A javítóréteg vastagságát – ha erre szükség van – az előírás 2. ábrája szerint kell megtervezni. Ezután kell a pályaszerkezetet a fagyvédelem szempontjából ellenőrizni. Ha ebből az derül ki, hogy fagyvédő rétegre szükség van, akkor a burkolatalap alatt, vagyis az úttükör szintjén a földmű építési teherbírasi modulusa (tehát amit mérni kell, 2.1.10.) az Út 2-1.222 előírás 6.1 ábrája szerint határozható meg. Ha a fagyvédő réteg és a javító réteg azonos anyagból készül, akkor az ÚT 2-1.202 előírás szerint a két réteg vastagsága közül a nagyobbikat kell venni.

Példa: Tételezzük fel, hogy a talaj a VI. talajcsoportba tartozó iszap, amelynek tervezési teherbírasi modulusa $E_{2\text{talaj}} = 25 \text{ MN/m}^2$. A javítóréteg szükséges vastagsága, a 2. ábra szerint szemcsés anyag esetében 30 cm. Ellenőrizzük fagyveszélyre! Ez a szemcsés réteg elégítse ki a fagyvédelmet is! A földmű felső 50 cm vastag rétege tehát: 30 cm szemcsés anyag, alatta 20 cm iszaptalaj. Kérdés, mekkora E-modulust kell mérni a földmű felszínén eltakarás előtt?

Megmérjük az iszap altalajon az E-modulust. Ez legyen $E_2 = 40 \text{ MN/m}^2$. A kavics modulusát vegyük $E = 60 \text{ MN/m}^2$ -nek. A két modulus hányadosa: $E_{2\text{felső}}/E_{2\text{alsó}} = 60/40 = 1,5$. A 6.1. ábra szerint $E_2/E_{2\text{felső}} = 0,9$, tehát a kavicsréteg felszínén $E_2 = 0,9 \cdot 60 = 54 \text{ MN/m}^2$ értéket kell mérni eltakarás előtt. (Természetesen, ha a két mérés közben a talaj állapota pl. csapadék vagy kiszáradás miatt megváltozik, akkor ez az érték nem lehet érvényes.)

Dr. B.T.